

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 877.

CHICAGO, ILL., 3. JULIJA (July 3), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2364.

IGRANJE Z "JAVNIM MNENJEM".

Vse vlade, religije, stranke, sekte, struje, korporacije, trusti in vplivni posamezniki poznajo moč propagande. Vsi se jo poslužujejo, vsi jo zaobračajo, kakor zahteva strategija njihovih interesov.

Namen propagande je dobiti dežele, ljudstvo, del ljudstva in vplivne posameznike na stran propagandistov za stvar, ki jo propagirajo. Če hujskajo na vojno, hočejo s propagando napraviti med ljudstvom razpoloženje za klanje. Če hočejo podjarmiti tuje dežele, naredo s propagando med narodom razpoloženje za povečanje svoje dežele. Vse lahko služi propagandi. Vsak umor, vsako žaljenje zastave je lahko užig za vojno. Ampak preje je treba propagando.

Ruski carizem je trošil ogromne vsote za propagando. "Podpiral" je razne svetovne liste v inozemstvu, da so pisali njemu v prilog. In podpirajo jih druge vlade. Vsak urednik, vsak poročevalec velikih listov in revij je v službi te ali one propagande. Neuk čitatelj le težko razlikuje, kaj je in kaj ni propaganda. In njim je v prvi vrsti namenjena, kajti neuki ljudje so v večini in s temi kvartajo.

Kar govore državniki za "javno mnenje" — za propagando, se razlikuje od tistega, kar govore za zaprtimi vratmi.

Brez pomoči "javnega mnenja" ne more nihče vladati. Trditve, da se vlada skoro povsod proti volji ljudstva, niso resnične. Režimi, ki imajo proti sebi večino ljudstva, se ne morejo dolgo vzdržati. Večina jih mora ali podpirati ali pa tolerirati. Če se jim upre, če završi proti vladi, se njene ure štete. In ker se tega zavedajo, se z javnim mnenjem marljivo igrajo.

Izgleda, da so tudi mase ameriškega ljudstva več ali manj nezadovoljne. Farmarji ne dobe dovolj za svoje pridelke. Delavcem se v mnogih obratih znižujejo plače in na stotisoče jih je vrženih iz službe. Ampak njihova nezadovoljnost ni še naperjena proti vladajočim strankam in proti sedanjemu sistemu. Propaganda ki jih zavaja, je močnejša od propagande ki jih uči. Razun tega mnogo takozvane radikalne propagande napeljuje vodo na mlin tistega razreda, proti kateremu je navidezno v boju.

Za propagando se trošijo ogromne vsote. Ameriške železniške družbe so potrošile v enem letu nad sedem milijonov dolarjev za propagando. Kadar hočejo, da kongres sprejme kak zakon od katerega pričakujejo mnogo koristi, se zatečejo k propagandi. Kadar hočejo pridobiti "javno mnenje" za kak svoj načrt, se poslužijo propagande. Dnevniki in revije priobčujejo članke od priznanih in nepriznanih urednikov, ekonomov, pisateljev itd. Večinoma vsi služijo enim ali drugim privatnim interesom. Ako bi veliko ameriško časopisje nenadoma izgubilo vso gmotno podporo od privatnih interesov, bi ga ogromna večina že prvi teden prenehala izhajati. Neuka masa ne razume te igre, propaganda pa ji pripoveduje, da se izvršuje samo ljudska volja in masa večinoma verjame.

Konvencije republikanske in demokratske stranke imajo edini namen zavajati ljudstvo. Pomp, ki ga uganjajo na takih konvencijah, je slepilo delegatom. V ospredje porinejo razna vprašanja, ki nimajo prav nikakršne važnosti, toda kamarila jim da velik pomen, zato da se delegacijo odvrne od res važnih problemov. In delegacija ne razume, ker je politično neizšolana.

Ljudstvo mora drago plačevati svojo nevednost. Plačuje jo s krvjo, z zdravjem in blagom. Toda režimi, ki ga vladajo, so odsev večine ljudstva. Družabni sistem je tak, kakršnega je današnje ljudstvo sposobno zgraditi. Propaganda, ki pripovedujejo masam, da se izvršuje njihova volja, je zavajalna, toda je mnogo bližje resnici, kakor pa propaganda, ki jim pripoveduje, da so zatirane in kaže krivce samo zgoraj, mase spodaj pa slika za nedolžne angele. Mase podpirajo zavajalce in izkoriščevalce; pušče se nahujskati na vojne in za poboje; sovražijo se radi vere, polti in jezika. V masah so instinkti in sentimentali še zmerom močnejši kakor razum. Kdor trdi obratno, ve, da je v protislovju z resnico.

Tudi socialisti se poslužujemo propagande. Toda ker apeliramo na človekov razum, ne pa na njegove instinkte, ker ga učimo, ne pa zavajamo, smo "počasni" v pridobivanju pristašev.

Preobrati se ne dogajajo trenutno in mi se tega zavedamo. Mi gradimo pot v novo družabno uredbo, in naše delo napreduje le v toliko, v kolikor postaja ljudstvo sposobno zanjo. Lahko je zavajati, lahko je varati, učiti pa je težko. Vzlic temu naša moč raste in nevednost podlega. Mi predstavljamo gibanje, ki ima nalogo civilizirati civilizacijo. In ni je sile, ki nas bi mogla ustaviti na naši poti.

Konvencija C. P. P. A. dne 4. julija.

Dne 4. julija se v Clevelandu sestanejo zastopniki organizacij, ki so združene v konferenci za progresivno politično akcijo in štejejo nad dva miliona članov. Oficielna politika A. F. of L. tej Konferenci ni naklonjena, ker se boji, da bo prej ali slej zavrgla tradicionalno taktiko ameriškega strokovno organiziranega delavstva "nagrajevati prijatelje in kaznovati sovražnike".

Na konvenciji 4. julija bo močan element, ki zahteva ustanovitev ameriške delavske stranke. Toda večina unij, pred vsem železničarske, zanjo še niso pripravljene.

Niti sklicatelji sami ne vedo, kakšen bo rezultat konvencije C. P. P. A. Vse je odvisno od okolščin. Nihče resno ne zanikava, da je osamosvojitve ameriškega delavstva na političnem polju blizu, toda mnogi unijski voditelji ji ovirajo pot in dokazujejo, da se je z njihovo taktiko za delavstvo največ doseglo. Do november-skih volitev imamo še štiri mesece, in mnogi vodilni člani Konference argumentirajo, da to ni dovolj časa za organiziranje močne stranke. Vsi, tudi nasprotniki samostojne politične akcije delavstva vedo, da se vprašanje ustanovitve delavske stranke, h kateri bi pripadale unije kot celote, ne bo moglo dolgo odlašati. Mnogi bi jo radi takoj, mnogi bodo akcijo ovirali dokler bodo mogli.

Ameriško strokovno organizirano delavstvo greši nad samim seboj, ker se ne poslužuje državljskih pravic tako da bi njemu koristilo. In ta svoj greh bolj in bolj spoznava.

Socialistična stranka je pripravljena pomagati pri vsakem resnem delu za ustanovitev skupne delavske stranke in s tem namenom je ponudila inijam, ki so pripravljene ločiti se od stare taktike, bratsko roko. Ako pa večina unij v C. P. P. A. na sedanji konvenciji ne bo še razumela klic časa in se organizirala za ofenzivo v svoji stranki, bo šla socialistična stranka sama v boj in tisto delavstvo, ki je sito mledovanja okoli progresivnih in neprogresivnih politikov v starih strankah, bo imelo priložnost sodelovati z edino resnično delavsko stranko v Zedinjenih državah, ki je bila in je socialistična stranka.

Kandidatje socialistične stranke v Wisconsinu.

Wisconsinska socialistična stranka je na svoji konvenciji, ki se je vršila 21.—23. junija v Milwaukeeju, nominirala sledeče kandidate:

William F. Quick, Milwaukee, za guvernerja;
Peter Gilles, Arkenaw, za podguvernerja;
Mrs. Ida Fenske, Milwaukee, za državno tajnico;
George Eaglehill, Green Bay, za državnega blagajnika.

Nominiranje kandidata za državnega pravdnika je konvencija prepustila odboru. Navzočih je bilo okoli sto delegatov iz raznih krajev Wisconsin, med njimi vsi člani socialističnega kluba v legislaturi, kongresnik Berger, župan Hoan in številni drugi vodilni socialisti v Wisconsinu.

V svoji platformi konvencija naglašala, da je socialistična stranka organizacija delavcev in kmetov, ki se je vedno borila za interese delavskega ljudstva. Izvaja, da ima klub socialističnih poslancev in senatorjev največ zaslug za progresivno zakonodajo v Wisconsinu. Socialistična stranka je ostala na svojih načelih neomajena v mirnem in v vojnem času.

V platformi, s katero bo šla pred volilce v Wisconsinu, se je izrekla:

1. Proti vsaki vojni in proti militarizmu in imperializmu, ki ga v Zd. državah negujeta republikanska in demokratska stranka.

2. Proti plemenskemu sovraštvu in proti vsakršni drhalski nadvladi.

3. Za svobodo govora, tiska in zborovanja.

4. Za svobodo političnega in verskega prepričanja in za neomejeno pravico rabiti v cerkvah in pri verskih obredih kakršenkoli jezik; za pravico, da se sme v verskih in javnih šolah rabiti pri pouku razun angleškega tudi vsak drug jezik, ki ga žele prizadeti občani ali farani.

5. Za sklicanje generalne konstitucionalne konvencije, ki naj preuredi ustavo, da bo odgovarjala današnjim modernim časom in sedanjim potrebam prebivalstva. Istotako, da se skliče konstitucionalna konvencija za Wisconsin, ki naj preuredi ustavo tako da bo soglašala z današnjo dobo in prišla v sklad s sedanjimi potrebami prebivalstva.

6. Za ljudsko lastništvo bogastev in za kooperativno posest.

7. Za reformiranje bančnega sistema v prilog farmarjem in delavcem.

8. Za dodatek k ustavi, ki bi vzel moč sodiščam izrekati, kateri zakon je ustaven in kateri neustaven.

9. Za modificiranje prohibicionističnega zakona, ki bi dovoljeval ljudem rabiti pivo in lahka vina.

V slednji točki se je v debatah naglašalo, da so reakcionarji v enem kraju "suhi" in v drugem "mokri", kakršno je že razpoloženje volilcev in organizacij, s katerimi imajo opravka. V praksi pa so vsi "mokri". Soc. stranka v Wisconsinu se ne navdušuje za alkoholizem — ravno obratno, toda s prohibicijo se taki rezultati, kot jih žele socialisti, niso in se ne morejo doseči. Treba je vzgoje in pa ekonomskih razmer, ki ljudi ne bodo poganjale v pijančevanje.

Platforma nadalje naglašala, da se bo soc. stranka borila naprej z vsemi svojimi močmi za izboljšanje življenjskega stanja industrialnega delavstva, za socialno zavarovanje, izboljšanje higijene, za penzijo onemoglim itd.

Popolen program je priobčen v milwauškem "Leadru" in izdan bo tudi v posebnem letaku.

Zelo burna je bila debata o vprašanju delavske stranke. Sod. Hoan je zastopal stališče, da mora socialistična stranka na clevelandski konvenciji nominirati svojega predsedniškega in podpredsedniškega kandidata in da ne sme v nobenem slučaju indorsirati kakega takozvanega neodvisnega kandidata. Pri tem se je mislilo na senatorja La Folletta, ki bo mogoče posegel v volilni boj s pomočjo unij in farmerskih organizacij kot neodvisen kandidat.

Kongresnik Berger je nasprotoval Hoanu in predlagal, naj se konvencija izreče proti podpiranju takega neodvisnega kandidata, ki bi šel na glasovnice na listi kake stare stranke (republikanske). Berger je poudarjal, da se velika amer. delavska stranka ne bo mogla organizirati čez noč, kajti to bo vzelo čas. In če bo socialistična stranka na svoji konvenciji v Clevelandu uvidela, da ji bo mogoče doseči več ako se združi v volilnem boju z radikalnimi in progresivnimi elementi, bi bila napačna poteza, ako se wisconsinski delegaciji, ki bo na konvenciji soc. stranke najštevilnejša, v naprej zvežejo roke. Dejal je, da bi bila socialistična stranka danes sila in bi ne bilo treba govoriti o delavski stranki in o združenju z unijami in progresivci, če bi jo notranji razdori, povzročeni od takozvanih komunistov, tako ne oslabili, da je danes resnična sila samo v Wisconsinu. Delavske stranke danes sploh nikjer v Zedinjenih državah ni razun v Wisconsinu, je dejal Berger.

Hoan, ki je vodil nasprotno strujo, je dejal, da je socialistična stranka sila tudi drugod, in če delavske stranke, močne stranke nikjer ni razun v Wisconsinu, je treba vendar priznati, da je edina delavska stranka, ki ima kaj moči in vpliva, ne samo v Wisconsinu ampak tudi drugod po Zed. državah, vendar socialistična stranka. Ker je to fakt, ki ga ni mogoče zanikati, ni treba, da bi našo stranko obesili za privesek kakemu neodvisnemu kandidatu, četudi kandidira na radikalni platformi in četudi bo imel za seboj močne organizacije. Mi smo za ameriško delavsko stranko, v kateri bi imela socialistična stranka mesto ki ji pripada, in če to še ni izvedljivo, tedaj hočemo, da socialistična stranka poseže v boj s svojim predsedniškim kandidatom. V debatah so padale ostre kritike na račun La Folletta in njegove progresivne struje, na katero se ni zanašati, ker nima jasnega, in določenega programa.

Pri glasovanju je bila sprejeta Hoanova resolucija z veliko večino. To je bilo edino sporno vprašanje, pri katerem je prišlo do ostre diskuzije. Ko je bilo rešeno, je zavlada na zboru zopet popolna harmonija.

Razun omenjenih kandidatov je stranka v Wisconsinu postavila kandidate za poslance in senatorje v skoro vseh okrajih in v mnogih računa na zmago.

"THE NEW LEADER"

Najboljši angleški socialistični tednik v Ameriki je "The New Leader", ki izhaja v New Yorku. Vsebinska je izbrana in za sotrudnike ima sposobne pisatelje in časnikarje. Prinaša pregled socialističnega gibanja doma in po svetu. Razprave in članke ter vse kar prinaša, je vredno, da se čita. Naročnina na "New Leader" je \$2 na leto. Naslov: "The New Leader", 7 E. 15th St., New York, N. Y. Naročnino sprejema tudi tajništvo JSZ. Sodrugi in somišljeniki, širite naše liste!

IVAN CANKAR:

KURENT

Starodavna pripovedka.

(Nadaljevanje.)

Kurent je stisnil harmoniko pod pazduho in je zlezal tiho s toplega zapečka; takrat je vedel, kdo da je. Bos je bil; ogoljene in razcefrane hlače so mu segale malo do kolen; namesto jermena jih je držala debela vrv, ki jo je bil našel nekoč ob cesti; drugo njegovo oblačilo je bila platnena srajca, vsako soboto v potoku oprana in na solncu posušena. Kuštrav je bil, bledikast in majhen, napol še otrok.

"Naj zapleše Kurent, naj zapleše z nevesto!" so kričali veseli svatje. Kurent pa je pobegnul skozi odprte duri ves plah in osramočen. Šel je skozi vas, šel je iz vasi, njegovo sree pa ni več prepevalo, temveč jokalo je od same bridkosti. Napotil se je v gozd, zakaj tam je bil njegov pravi dom; nastlana praprot mu je bila postelja, nebo mu je bilo streha; črni borovci so mu bili bratje, bele breze so mu bile sestre.

Zato se je napotil proti svojemu domu, da bi legel na svojo posteljo, pod svojo streho, med svoje sestre in brate, ter umrl.

Šel je, šel, pa se je nenadoma razmaknil gozd pred njegovimi očmi in prikazala se je prostrana jasa. Temni borovci so stali vsenakoli, ali sence niso dali od nobene strani; tako jarka mesečina je lila na jaso, da je razložil Kurent vsako bilko v travi.

Na štoru kraj jase je sedel pritlikav grbec, ki je bil ves po škratovsko našarjen: čepico rdečo, jopič zelen, petelinje hlače pa židane šolne. V roki je imel odprto zlato tabakiro, njuhhal je tobak, kihal je ter pomežikaval Kurentu.

"Kako je, Kurent, kako že na svetu?" je vprašal.

Da bi ne bilo, kakor je!" je vzdihnil Kurent.

"Če ti ni postlano, si postelji!" je svetoval nevernik.

"Postiljal sem si od rojstva, pa sem si nazadnje le smrtno posteljo postlal!"

Nevernik je kihnil, nato je Kurentu veselo pomežiknil in je rekel:

"Saj veš, Kurent, za tisto starodavno šego! Besedo reci, pa ti bo pernica postlana!"

Kurent je legel v travo, v svetlo mesečino, in je ves žalosten zavzdihnil.

"Kaj bi meni starodavna šega? Moja duša ni vredna snetivega zrna; le v nadlego bi ti bila, kakor je meni. Da jo nesem na semenj, ne skupim zanjo plesnivega oreha!"

Ali modro je govoril nevernik:

"Če bi se mi zdelo, glej, o Kurent, kako lahko bi te zdajle opeharil! Za plesniv oreh bi dobil srebrn tolar, če ne cekin. Ampak še je

pravica in je poštenje v naših krajih! Zakaj prevdari: kar je temu v neprid, je onemu dota; kmet je vrgel v blato vrv, ti pa si jo pobral in si hlače prevezal z njo! Zadnjič sem primešetaril dušo, ki je bila tako sajasta, da bi je nobena božja perica več ne oprala, pa se vendarle nisem ukanil!"

Kurentu se je čudno zazdelo, pomislil je in je rekel:

"Prišel sem, da bi si na praproti postlal svojo zadnjo posteljo. Blizu je moja žalostna ura, kaj bi zdaj še barantal za to poslednje ubožstvo? Kdo ve, morda sem si le kdaj ponevedoma pridobil tako ali inako zaslužnje pred Bogom; čemu bi ga zapravljajal ponepotreb-nem?"

Nevernik je pokimal.

"Pametno si povedal, Kurent! Če pridek tebi slepar in pravi: Daj mi te škornje, še za med smeti niso več! — mu nič ne veruj ter porci: Kaj pa bodo tebi, če še za med smeti niso? — Blago tako ali tako, svoje cene je vredno! Kar povej ceno, jaz povem svojo!"

Kurent se je uprl s komolci v travo, stisnil je lica med pesti in je premišljeval.

"Ni mi sile do te kupčije, saj veš!" je rekel. "Ena sama cena je; tisto plačaj, pa vzemi, kar je tvojega! — Odkar sem izpregledal, nisem videl veselega obraza; odkar sem shodil, so me topli; ko je prišla v moje srce ljubezen, so me zasramovali, v srce so mi pljuvali. Ti pa stori, da bodo vsi veseli, kadar stopim mednje; stori, da poljubim nekoč tiste ustnice, ki jaz sam vem zanje!"

Nevernik se je prijetno zasmel.

"Saj sem vedel za tvojo ceno, Kurent; poštena cena je, blagu primerna. Na te gosli, Kurent, pa nič se ne boj! Stare gosli so in oglajene, rok mnogotero jih je že zibalo; plesalcev brez števila je že romalo za njimi, dolge procesije, rodovi in ljudstva! — Kadar jih objamejo tvoje roke, zapleše lok po strunah, bodo pijana vsa srca, pijane vse oči. Ljubili te bodo in gostili; kadar pojdeš, bodo jokali za teboj. Same se ti bodo ponujale tiste rdeče ustnice; ne boš se spenjal do jablane, veja se bo sama pripognila in trgal boš, kadar se ti bo hotelo. Kdor bo slišal tvojo sladko pesem, bo zavriskal in zaplesal in bo zapil vse svoje bridkosti; veselje pred tabo, za tabo koprnenje; tako boš imel plačilo za plačilo, paradiž za paradiž!"

Ko je slišal Kurent take besede, je zagledal v mesečini tiste svetle oči, tiste rdeče ustnice in tudi ruto pod vratom.

"Daj gosli!" je rekel.

Neutegoma sta kupčijo dognala, zapisala in potrdila. Nevernik se je izgubil v gozd, neslišno, kakor ugasne kresnica v grmu. Kurent pa je ležal v travi, gledal je v nebo in še pomislil ni, da je bil dušo prodal za gosli. Od nikoder ni bilo vetra, še tistega rahlega ne, ki se

ponoči na skrivaj poigrava z mladimi vršički, tako visoko in tako tiho, da se zdi človeku: zvezde šepčejo onkraj mesečine. Mesečina pa je bila tako bela in jarka, da se ne ena zvezda ni prikazala. Nepremični, silni in mrki so stali v krogu črni borovci, kakor molčeči vojščaki ob grešniku-jetniku, na smrt obsojenem.

Kurentu je bilo sladko in milo pri srcu, da je koj zadremal. Sanjalo se mu je, da se je visoka senca vzdignila izza hriba. Noge so lomastile po zemlji, glava pa se je s kuštravimi lasmi dotikala samega neba. Silne gosli je zibala v levici, desnica pa je lok držala. Tako je lomastila senca preko zemlje, iz doline v dolino; en sam korak, pa je prestopila hrib; in če se je po nerodnem spoteknila obenj, se je prevalil kakor krtina. Pred njo, in za njo so mrgolele črne procesije, vojska zbeganih mravelj. Časih je senca ponevedoma stopila mednje s težko ного in je pomendrala celo faro, tako da so bili črni škornji oškropljeni že do gležnjev: kri se jih je držala tako na debelo, da jo je Kurent celo v sanjah natanko razložil.

"Počemu gazijo za njim, počemu se motovilijo okoli teh nog?" se je čudil.

Ali procesije so gazile in so motovile, prevrile so se in premetavale s klanca v dolino, iz doline v klanec, dokler ni senca ugasnila onstran mesečine . . .

Tako se je začela in nehala Kurentova mladost.

II.

Vzdramil se je Kurent, ozrl se je ter je videl, da je svet lep in življenja vreden. Koliko bogastva je nasul Bog na to zemljo! Brez števila rodov je živelo in uživalo, pa niso použili tega bogastva, še zmirom več ga je! Po nebu roma solnce, kakor je romalo od nekdanj, zato da so deležne njegovega blagoslova vse dežele povrsti. Pod njim hite oblaki, da rosijo od izhoda do zahoda; obrnejo se na jug, ali na sever, kadar se spomnijo navsezadnje še na siromakovo leho. Zemlja rodi, neutrudna mati; sedemdesetkrat sedemkrat sinov je že pokopala, vnučki pa sesajo na njenih prsih. Nepregledno žitno polje se zvrstoma priklanja pod vetrom; gozdovi, črna straža njegova, gledajo nanj iz visoke daljave, temno in zvesto, kakor gleda mož na doječo ženo . . . Ljudje, svatje, za nas vse je miza pogrnjena; nikomur ni sila, da bi stal na pragu, še godec naj prisede! . . .

Velika radost je bila v Kurentovem srcu, ko se je napotil v dolino. Občutil je, da je ves od vrha do tal tako močan in poln zaupanja, kakor ni bil nikoli poprej. Pod mesečino je preupal vso svojo mladost. Ni vedel več, kje da se je rodil, kdo da mu je bil oče in kdo da mu je bila mati, na vse bridkosti je pozabil in tudi spominjal se ni, odkod mu gosli v rokah in veselje v srcu. Iz pozabljenega življenja je osta-

lo v njegovem spominu le eno samo obličje; tako ga je videl, kakor da se mu je nekoč, pred davnimi časi, sanjalo o njem. In kadar ga je ugledal v spominu, je rekel, da mu nikoli ne bo videl enakega, pa če bi romal za njim do develte dežele; nikoli ne takih rdečih ustnic, je rekel, nikoli ne takih svetlih oči! . . .

Ko je stopil iz goza, je pogledal na rosno jutranjo pokrajino pod seboj in spreletela ga je neznana sladkost ob toliki lepoti. Z živimi očmi je videl cvetočo dolino, ki se je na obzorju topila v srebrno luč, z očmi svojega srca pa je videl vso domovino od štajerskih poljan do morja.

— O domovina, ko te je Bog ustvaril, te je blagoslovil z obema rokama in je rekel: "Tod bodo živeli veseli ljudje!" Skopo je meril lepoto, ko jo je trosil po zemlji od izhoda do zahoda; šel je mimo silnih pokrajin, pa se ni ozrl nanje — puste leže tam, strmé proti nebu s slepimi očmi in prosijo milosti. Nazadnje mu je ostalo polno perišče lepote; razsul jo je na vse štiri strani, od štajerskih goric do strme tržaške obali ter od Triglava do Gorjancev in je rekel: "Veseli ljudje bodo živeli tod; pesem bo njih jezik in njih pesem bo vriskanje!" Kakor je rekel, tako se je zgodilo. Božja setev je pognala kal in je rodila — vzrasla so nebesa pod Triglavom. Oko, ki jih ugleda, obstrmi pred tem čudom božjim, srce vztrepeče od same sladkosti; zakaj gore in poljane oznanjajo, da je Bog ustvaril paradiž za domovino veselemu rodu, blagoslovljenemu pred vsemi drugimi. Vse, kakor je rekel, se je zgodilo; bogatejši so pač drugi jeziki; pravijo tudi, da so milozvočnejši in bolj pripravi za vsakdanjo rabo — ali slovenska beseda je beseda praznika, petja in vriskanja. Iz zemlje same zveni kakor velikonočno potrkavanje in zvezde pojo, kadar se na svoji svetli poti ustavijo ter se ozro na čudežno deželo pod seboj. Vesela domovina, pozdravljena iz veselega srca! —

Ves veličasten, kakor prorok in glasnik, je stopil Kurent v dolino.

"Živ med živimi, vesel med veselimi, svat med svati!"

Tako je rekel in se je napotil v vas, ki je ležala v dolini med košatimi vrtovi.

Do prve hiše je prišel, tista hiša pa je bila prazna in mrtva; vrat ni bilo, trava je rasla v veži, okna so zijala kakor slepe, strmeče oči. Hiša in hlev in vrt, vse je strmelo in je izpraševalo:

"Kje si, gospodar, kam si šel?"

Kakor kane črna kaplja na belo cesto, tako je kanilo v Kurentovo srce. Nagnil je glavo, zazibal je v desnici lok in je zagodel. Takoj se je zgenilo v mrtvi hiši, kakor da se je bil vzdramil netopir pod streho, in v veži se je prikazala zgrbljena starka; izpod rute je gledal devetdesetleten obraz, noge so tičale v težkih copatah,

roke pa so se oklepale črnega molka. Njena beseda je šla s tistim korakom, kakor je šla Kurentova pesem.

"Je že res, je že res! Jaz sem Drmaška, Drmaška, Drmaška! Po stopimo, se koj zavrtimo! Kdo bi jokal — saj je še vina! — Stari je šel v Ameriko — le ga nalijmo! Mladi je šel v Vestfalijo — le ga nalijmo! Tone utonil, Juri je zgorel, Tine obležal, od vina pijan! Ali Marjanca, kje je Marjanca, šla je Marjanca v ta lepi greh. Le ga nalijmo!"

Komaj še je Kurent dobro slišal in razločil to prečudno pesem, se je ozrl in je videl, da se mu je bilo nabralo veselih svatov že lepo število. Kakor je ukazal, tako so peli, kakor je godel, tako so plesali; moški in ženske, betežni starci in samosrajčniki.

Vsi pa so ga pozdravljali, slavili in blagrovati.

"Blagoslovljen, Kurent, da si nam zagodel, da si nam veselja prinesel!"

Kurent je gledal, nič ni vprašal; gosli so pele veselo pesem, tako jim je bilo zapovedano.

Vas je ležala med zelenimi holmi, kakor od Boga samega posajena v rodovitno dolino. Ali zaspano in trudno so gledale hiše izza jablan — sive starke, ob palici sloneče, v grob strmeče. Tam je bila streha od vetra oskubljena, kakor vrabčevo perje; tam je bil porušen kozolec, nihče ga ni vzdignil; tam so bila okna sneta, tam so ležala vrata na pragu, tam je rasla na vrtu visoka praprot.

(Dalje prihodnjič.)

Glasovi o novi farmerski-delavski stranki.

"Minnesota Union Advocate", ki ga urejuje William Mahoney, piše v izdaji z dne 19. junija, da komunisti niso kontrolirali šentpavelske konvencije in odklanja moskovski pečat. Udeležilo se jo je 542 delegatov iz devetindvajsetih držav, kakor piše omenjeni list, kateri je glasilo unijskega krila farmersko-delavske stranke v Minnesoti. Mahoney bi rad, da se novi stranki pridružijo progresivne unije, ki so za samostojno politično akcijo. Istotako bi rad, da bi sprejel predsedniško kandidato senator La Follette in je na konvenciji uspel s taktiko, s katero se La Follettu še zmerom daje priložnost sprejeti kandidato, kajti Duncan MacDonald in Bouck sta provizorično nominirana. Le ako clevelandska konvencija C. P. P. A. ne bo nominirala svojega predsedniškega kandidata na listi svoje stranke, se bo nova F.-D. S., ustanovljena v St. Paulu, udeležila volilnega boja s svojimi kandidati.

Medtem, ko večina unijskih in farmerskih glasil smatra Duncan MacDonalda, William Boucka, Howata, Kennedyja, Tylorja iz Montane in mnogo druge voditelje šentpavelske konvencije za ljudi, ki jih vodita Foster in Ruthenberg, četudi niso člani W. P., je Mahoney mnenja, da se jih ne more prištevati k Fosterjevimi pristašem. Že pred konvencijo je trdil, da bodo

člani W. P. le kaplja—tako majhna skupina, da ne bo v stanju imeti odločilne besede. Izkazalo se je, da je bil v zmoti, toda če bi La Follette ne izdal izjave, s katero se je izrekel proti koaliciji s komunisti, bi bila udeležba od strani konservativnih farmerskih elementov toliko večja, da bi delegatje W. P. bili res v manjšini. Tako pa so bili v večini, tudi če Mahoney tega noče priznati.

V isti izdaji omenjenega lista je priobčen uredniški članek naperjen proti pisanju "Daily Workerja", ki je angleško glasilo W. P. Taktika, ki jo zastopa Mahoney po konvenciji, igra na obe strani, tako da če izgubi na eni, mu ostane druga.

Konvencija je naložila eksekutivi nove stranke poslati zastopnike na clevelandsko konvencijo Konference za progresivno politično akcijo. Izrekla se je za priznanje sovjetske Rusije; za neodvisnost Filipinov in za samoodločevanje prebivalstva otokov, ki so pod vlado Zd. držav; za policijsko in armadno protekcijo stavkarjev; proti militaristični intervenciji za protekcijo ameriškega kapitala v inozemstvu; za popolno enakopravnost moških in žensk ter črncev; za nacionalizacijo vseh monopoliziranih industrij; za odpravo sodnijskih prepovedi (injunctions) v stavkah.

V glavnem odboru nove stranke ima vsaka država pravico do dveh članov in vsaka centralizirana organizacija in politična stranka istotako do dveh članov. W. P. bosta zastopala v eksekutivi Chas. Ruthenberg in W. Z. Foster. F. F.-L. P. (ki jo je ustanovila W. P. prošlo leto v Chicagi) bosta zastopala Jos. Manley in C. A. Hathaway. Young Workers' League (mladinska organizacija, pripadajoči k W. P.) bosta zastopala Martin A. Hoyn in John Williamson. Razun teh ima W. P. še nekaj drugih pristašev v eksekutivi nove stranke, posebno iz držav, iz katerih na šentpavelski konvenciji ni bilo delegatov razun njenih. Dosedaj je zastopanih v eksekutivi nove stranke 23 držav. V večini na teh bo treba politične organizacije šele ustanoviti.

Bodočnost šentpavelske kombinacije odvisi v veliki meri od zadržanja minnesotske F.-L. P. Njeni vodilni krogi izven Minneapolisa, med njimi oba senatorja, ji niso naklonjeni in nasprotuje ji tudi Farmerska nestrankska liga, ki je del F.-L. P. v Minnesoti. Vsi ti goje upanje, da bo mogoče doseči sporazum s C. P. P. A. (Conference for Progressive Political Action), kajti brez pridruženja unij nova stranka ne bi mnogo štela, kar je dokazala F. F.-L. P. (federativna farmerska delavska stranka, ustanovljena prošlo leto.).

"New Leader", newyorško socialistično glasilo, piše z ozirom na šentpavelsko konvencijo, da se od socialistov ne more pričakovati sodelovanja z ljudmi, katerih glavni namen je boj proti socialistični stranki. "Chicago Socialist", "Oakland World" (socialistično glasilo v Californiji), "Milwaukee Leader" in druga socialistična glasila zastopajo enako stališče.

Ostanki farmerske-delavske stranke, kakor je bila ustanovljena l. 1920 v Chicagi, ne marajo imeti ničesar skupnega z novo F.-L. P. Čikaška konvencija julija 1923 je zadala F.-L. P. iz leta 1920 udarec, ki ga ni prebolela in je sedaj v popolnem razsulu.

Kapitalistično časopisje je veselo sporov v delavskem gibanju, posebno sedaj, ko so se tudi v kapitalističnih strankah pojavili razni "bloki" in "krila", dasiravno ne predstavljajo zanje nikake nevarnosti.

"Radnik se opravičuje, da komunisti niso propagirali La Folletta za predsedniškega kandidata, dasi je pred nekaj tedni priobčil članek od C. Ruthenberga, v katerem je člane svoje stranke svaril, naj ne ka-

žejo takega entuziazma za wisconsinskega senatorja. Za slučaj, da bi La Follette jutri kandidaturu sprejel na listi nove stranke, bo "Radnik" zopet pozabil na očitke La Follettu pa ga mogoče proglašal celo za prvovrstnega borca proti privilegiranim slojem.

Šentpavelska konvencija ni zavrgla La Folletta, pač pa bi ga rada za predsedniškega kandidata, in raditega je nominirala svoje kandidate le za slučaj, ako La Follette ne bo kandidiral in če se delavska stranka na clevelandski konvenciji ne ustanovi.

***

Socialistična stranka zahteva od vlade, da prekine diplomatske stike z Italijo.

Ameriška socialistična stranka je poslala predsedniku Coolidgu in državnemu tajniku Hughesu pismo, v katerem zahteva, da ameriška vlada odslovi italijanskega poslanika v Washingtonu in pretrga diplomatske stike z Italijo, dokler jo bo vladal sedanji režim.

Soc. stranka našteva v pismu grozodejstva fašistične vlade do njenega zadnjega zločina, ko je bil umorjen socialistični poslanec Giacomo Matteotti in zaključuje svoje pismo: "Zedinjene države so dolga leta odklanjale priznati mehiško vlado, ker so se ji očitala enaka grozodejstva kakršna ima na vesti fašistična vlada v Italiji. Zedinjene države odklanjajo že leta priznati rusko-sovjetsko vlado, ker ji predbacivajo enaka dejanja, kakor jih počenjajo fašisti v Italiji.

"Ameriška socialistična stranka protestira proti navzočnosti italijanskega poslanika v tej deželi, in protestira proti vzdrževanju diplomatskih stikov z Italijo v času, ko se v nji teptajo svete človeške pravice pod nogami fašizma in njegovega poglavarja Musolinija, ki je sedaj načelnik italijanske vlade."

Protest seveda ne bo pomagal, pač pa bo odprl vsaj nekaterim ljudem oči, ker se bodo vprašali, zakaj Amerika ne prizna sovjetske vlade in zakaj je tako naklonjena barbarskemu, gnilemu in korumpiranemu režimu v Italiji, ki mu načeljuje glavar banditskega fašizma.

***

Magnus Johnson ponovno nominiran.

Magnus Johnson, ki ni hotel sodelovati na šentpavelski konvenciji, je bil pri primarnih volitvah, ki so se vršile v Minnesoti začetkom meseca junija ponovno nominiran za kandidata v zvezni senat. Na listi farmersko-delavske stranke je imel več protikandidatov, med njimi enega ki so ga indorsirali komunisti, toda Magnus je dobil veliko večino. Minnesotska F.-L. P. nominira kandidate na isti način kakor republikanci in demokratje, namreč potom primarnih volitev. Vsakdo, ki dobi dovolj podpisov, gre lahko na glasovnico kot kandidat. Edini resen nasprotnik Johnsonovi izvolitvi bo republikanski kandidat za senatorja. Demokratska stranka je v Minnesoti skoro iztrebljena, računata pa, da bo dobila veliko glasov za svojega predsedniškega kandidata.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

Konferenca Klubov J. S. Z. v Pennsylvaniji.

Poroča John Jereb.

Dne 22. junija se je vršila na Aveli, Pa., šesta konferenca socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ, v zapadni Pennsylvaniji. Udeležba konferenca je bila dobra in razprave stvarne. Zastopniki so poročali o delu svojih klubov in nekateri so k poročilom dodali, da se pristaši W. P. trudijo z vsemi močmi in sredstvi ovirati naše aktivnosti. Ampak naše delo gre naprej in nobene sile nam ga ne bodo omejile. Na zborovanju je vladal duh solidarnosti in volje za resno delo.

Konferenci je predsedoval Andy Bertl iz Harwicka. Zapisnik je vodil Louis Kveder iz Pittsburga.

Konferenca bo v imenu klubov in društev ki ji pripadajo poslala na V. redni zbor JSZ. dva delegata. Izvoljena sta bila John Terčelj in Lov. Kavčič iz Sygna.

Prihodnja konferenca se bo vršila v nedeljo 24. avgusta na Harwicku, naslednja pa v nedeljo 26. oktobra v Pittsburgu. Dopoldne bo konferenca kakor navadno, popoldne pa shod pod avspicijo konference. Eden izmed govornikov na shodu 26. oktobra bo socialistični kongresnik Victor Berger, ki se bo nahajal tisti čas na govorniški po Pennsylvaniji.

Tajnik konference je zastopnikom poročal o kampanji za nabiranje novih naročnikov "Proletarcu" in pobiranje prispevkov, s katerimi se bo pomagalo kriti primankljaj lista in v kolikor bodo sredstva dopuščala, da se "Proletarca" tekom letošnje kampanje čim bolj razširi. Dejal je, da je dobil iz upravnštva potrebne listine in apeliral, da se lotimo dela. Zastopniki so poročali, da so tudi oni prejeli navodila in listine za agitacijo. Vsi so obljubili, da bodo agitirali kolikor bo v njihovih močeh.

Bilo je sklenjeno, da pridele klubi in društva Izobraževalne akcije enkrat proti koncu poletja skupni piknik v prid naše propagande, ki se bo vršil v Canonsburgu.

Prostor in datum priredbe bo javnosti pravočasno sporočen.

Za tajnika Konference je bil ponovno izvoljen s. John Jereb, za podtajnika pa A. Bartl. Zborovanje je bilo zaključeno ob 12:45 popoldne. O dnevnem redu zbora konferenca radi pomankanja časa ni mogla mnogo razpravljati, rešila pa je vse nujno delo, tika-joče so agitacije v njenem področju.

Popoldne ob 2. se je pričel shod, ki mu je predsedoval s. Zgonik iz Avelle. Prvi je nastopil s. J. Terčelj, ki je govoril o konvencijah republikanske in demokratske stranke, ki sta obe zamazani z graftom, obe varajoči ljudstvo in obe poslušne dekline kapitalizma. Govoril je o njih raditega, ker bosta šli v kampanji med delavstvo in ga zavajale ter vabile pod šape dolarske šlahte. Slikal je razliko med njima in socialistično stranko in omenjal razliko med našo in konvencijami kapitalističnih strank ter pozival navzoče, naj ostanejo trdno na braniku za svoja prava in lojalni svoji stranki.

Kolekta na shodu v pokritje stroškov je prinesla \$35.10.

Drugi je nastopil dr. Wm. J. Van Essen iz Pittsburga, ki je govoril v angleščini. Slikal je delovanje ameriškega delavstva na političnem polju in dejal, da goji upanje, da bo unijsko delavstvo, ki se bo zbralo 4. julija v Clevelandu, razumelo klic časa in se strnilo v skupni ameriški delavski stranki ter šlo v boj proti skupnemu sovražniku, kapitalizmu. Na govornika je bilo stavljenih nekaj vprašanj, na katera je popolno odgovoril. Tretji je govoril s. A. Zornik, ki je tolmačil govor Van Essena in med drugim naglašal, kako veliko važnost bo imel V. redni zbor JSZ., ki se bo pričel dne 11. julija v Clevelandu.

Shod je bil zaključen ob 3:30 popoldne.

Tudi s tem zborovanjem je konferenca klubov JSZ. dokazala, da vrši važno funkcijo, in v splošnem interesu socialističnega gibanja je, da ji vsi klubi stoji ob strani ter sodelujejo z njo za pojačanje naše stranke in njenih aktivnosti.

Ne čakajmo do zadnjega!

IRWIN, PA. — Pričakoval sem, da se bo kdo oglašil iz tega kraja in podal kake koristne nasvete trpinom, ali da bi vsaj opisal tukajšnje razmere. Ker ni bilo glasu iz irwinske okolice, bom skušal jaz opisati razmere in podati par nasvetov v veri, da koristim dobri stvari. Ker nisem pristranski, delavskih razmer ne bom olepšaval in ne pretiraval. Težko pričakovana pomlad nam ni prinesla drugega kakor brezdelje. Najbolj razočarani so bili tisti, ki so pričakovali prošlo pomlad stavke premogarjev. Ta bi jim dala priliko prejemanju mastne plače za judeževno delo, toda zmotili so se, in sedaj morajo prijeti za delo kakršnega dobe, kajti nadaljna tri leta radi podaljšanja pogodbe v unijskih okrožjih ne bo nič s stavkokaštvom. (Mnogo jih je, ki še niso prišli za nobeno delo od časa stavke premogarjev l. 1922.) Zadnja stavka je bila za nekatere mnogo predolga za druge pa prekratka.

Težko je reči, kdo najtežje čaka, da pride april 1927, ko izgubi sedanja pogodba med U. M. W. in operatorji. Ali delavstvo v neunijskih premogovnih okrožjih kaj misli na boj, ki se ga bo moralo vojevati, ako ne preje vsaj čez par let? Kompanije so zadovoljne, ker delajo z delavci kakor se jim zljubi. Znižale so jim plačo za okrog 24%, namreč voznikom in drugim, ki prejemale dnevno mezdo. Koliko so prikrajšani nakladalci premoga, mi pa ni natančno znano. Gotovo je, da so pri znižavanju plač tudi oni prizadeti.

Čakati, da se razmere same od sebe kako predru-gačijo, je naložje in najbolj nespametno. Treba bo boja in za boj je treba, da smo organizirani. Ako se z eno stavko ne zmaga, ako ni šlo v zadnjem boju vse tako kot bi mi radi in hoteli, ako je boj enkrat, dvakrat izgubljen, tedaj se je treba pripraviti z nova in znova iti v ofenzivo! Čas pripravljati se na boj je SEDAJ, ne jutri ali drugo leto ali šele pred 1. aprilom l. 1927.

Moč je v organizaciji, najsibo unijska, podporna ali politična. Moč premogarjev je v njihovi uniji, kajti v politiki smo razkopani in večinoma neorganizirani. Toda da bo unija stoddotna, je treba, da se

neunijska okrožja znova organizirajo in pripravljajo na — odločilno bitko! Povsod se je zmagalo z bojem, in za boj je treba naporov in žrtev!

Po svetu se danes veliko govori, piše in debatira o združevanju. Vlade iščejo sporazumov, mase unijskega članstva hočejo tesnejše združenje z unijami drugih strok, druge zahtevajo reorganiziranje iz strokovnih v industrialne unije. Tudi mi imamo gibanje za združenje podpornih organizacij, kajti človeška družba sama na sebi je organizacija, ki se prenavlja in izpopolnjuje. Vleči narazen kar spada skupaj je napačno in škodljivo. Strniti skupaj kar bi moralo biti skupaj, to je naš smoter. Vsi ameriški premogarji v unijo, eno unijo! Kadar pride čas, vsi v boj ZA VSE!

Jernej Kokelj.

Iz Clevelanda.

Že precej časa se nisem oglasil, toda umrl nisem in tudi lojalnosti delavskemu razredu nisem odpovedal. Vzrok je pomankanje časa, nekoliko pa tudi sedanja vročina, ki nas podi v naravo hladit utrujene ude.

V nedeljo 22. junija je priredil svoj izlet pevski zbor Zarja, ki se ga je udeležilo obilo ljudi. Zabave je bilo dovolj, postrežba dobra in ljudje so bili zadovoljni.

Če bi kdo mislil, da nam je le za izlete, ali da zamenjamo agitatorično delo, se moti.

V petek 11. julija zvečer ob priliki otvoritve V. zbora JSZ. priredi klub št. 27 velik shod, na katerem boste imeli priliko čuti med drugim našega kandidata za gubernerja sodruga Joseph W. Shartsa, ki je radi svojih aktivnosti v socialistični stranki in kot odvetnik znan po vseh krajih Zedinjenih držav. Sodruga Sharts je borec kar je dokazal s svojim delom za ljudska prava in je vreden, da ga izvolimo za gubernerja te države. Pridite na ta shod vsi in agitirajte tudi med delavstvom drugih narodnosti, da se ga ugleži.

Nastopilo bo tudi več slovenskih govornikov, med njimi tajnik JSZ. s. Chas. Pogorelec in Frank Zaitz, urednik "Proletarca".

Zapomnite si datum in pridite dne 11. julija v Slovenski Narodni Dom. — *W. J. Lazar.*

Udeležencem petega rednega zbora J. S. Z.

Peti redni zbor Jugoslovanske socialistične zveze prične zasedanjem dne 11. julija zjutraj v dvorani št. I, Slovenski Narodni Dom (novo poslopje) v Clevelandu, O.

Zbirališče delegatov pred pričetkom seje bo v prostorih kluba št. 27 (soba št. 1 v starem poslopju Slov. nar. doma).

Glede stanovanj, kateri jih še nimate, sporočite pisмено sodrugu John Kreblju, 1265 E. 59th St., Cleveland, Ohio.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne.— Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — *Organizator.*

Razprava o načrtih za lastni Dom J. S. Z. in "Proletarca".

Kakšen naj bo Dom J. S. Z. in kako dobiti sredstva?

Frank Zaitz.

Četrty redni zbor, ki se je vršil meseca maja 1923 v Chicagi, je med drugim sprejel resolucijo, s katero se je izrekel za gradnjo lastnega Doma, ki bi služil za urade J. S. Z., "Proletarca" in drugim potrebam naše organizacije. Eksekutivi je dal nalogo izdelati načrt, ga dati članstvu v razpravo in na splošno glasovanje. V kolikor se tiče dobivanja sredstev, določa resolucija prispevek 5c od člana mesečno v stavbinski fond; pooblašča odbor slovenske sekcije, da sme v ta namen dati brezobrestno posojilo, kolikor dopušča njena blagajna; apelira na klub št. 1, da naj posodi, kolikor more, v fond za gradnjo doma, ne da bi zahteval kakšne obresti.

Stvar pa ni prišla v ospredje takoj po zboru, ker je bilo treba rešiti glasom zborovega zaključka najprvo vprašanje selitve "Proletarca" v Cleveland. Ko je bilo rešeno to, je bila dana v razpravo resolucija, sprejeta na IV. zboru, tikajoča se zveznega Doma. Priobčena je bila v "Proletarcu" z dne 24. januarja t. l. in s tem se je razprava pričela; priobčena je bila seveda tudi v zapisniku zadnjega zbora.

Na sejah eksekutive, kakor tudi na posebnih sestankih, se je o nji temeljito razpravljalo. Pojavila sta se dva mnenja. Eno, ki zastopa stališče, naj se pobirajo za Dom obligatni in prostovoljni prispevki, poslopje pa naj bo last JSZ. kot take, in drugo, ki zagovarja sistem delniškega podjetja. Slednje stališče je osvojila tudi eksekutiva JSZ. na svoji seji dne 26. marca in večina kluba št. 1 na svoji diskuzijski seji.

J. S. Z. in "Proletarec" potrebujeta svoje prostore, ne samo radi gospodarske osamosvojitve, za katero mora stremeti vsaka delavska organizacija, ampak tudi v interesu svojih aktivnosti. Svoje prostore pa potrebujejo tudi klubi JSZ. v Chicagi, predvsem klub št. 1, katerega delovanje je tesno zvezano s "Proletarcem" in J. S. Z. Ko se članstvo po zboru odloči za en ali drug načrt, bo šel klub št. 1 gotovo z vsemi svojimi močmi na delo, da se stavbo čim prej zgradi.

Najvažnejše vprašanje je, kako dobiti sredstva. — Kakšen naj bo Dom? Predvsem tak, da bo odgovarjal vsaj najnujnejšim zahtevam J. S. Z. Imeti bo moral potrebne prostore za urade in za skladišče knjig ter sobo za arhiv. In imeti bo moral precej prostorno sobo, oziroma dvorano, v kateri bi se vršile naše seje. To bi lahko oddajali v najem tudi društvam. V njej bi imel klub št. 1 svoja predavanja in manjše priredbe. Tako poslopje bi stalo do \$20,000.

Podpisani je proti povišanju asesmenta in se ne strinja z določbo resolucije, sprejete na zadnjem zboru, ki predlaga pobiranje 5c mesečno od člana v stavbinski fond. Povišan asesment bi nam otežkočil agitacijo za pridobivanje novih članov, ob enem pa nam bi 5c od člana prinašalo tako majhno vsoto, da bi sama na sebi niti od daleč ne omogočila gradnjo Doma. Če bi vzeli za podlago sistem brez delnic, bi dobili približno te-le dohodke:

Po 5c od člana nam bi prineslo na podlagi sedanjega števila članstva okrog \$360 na leto. V petih letih bi na podlagi tega merila dobili \$1,800, v desetih \$3,600. Vzemimo za podlago, da dobimo v dveh

letih na asesmentu v stavbinski fond po 5c od člana	
vsoto	\$ 720.00
Klub št. 1 posodi in prispeva	1,500.00
Sekeija posodi	1,000.00
Klubi bi prispevali	1,000.00
Prispevki, nabrani kjerkoli	1,000.00
Skupaj	\$5,220.00

Po mojem mnenju bi na podlagi posojil, asesment-a in prostovoljnih prispevkov ne mogli računati na večjo vsoto v teku dveh let kot je omenjena. Če kupi-mo navadno poslopje, ki bi le za silo odgovarjalo za urade in klub, bi se morali zadolžiti najmanj za \$10,000. Plačevati obresti in odplačila pa bi bilo težko breme.

Ni tako težko dobiti posojila kakor je težko plačevati dolg, in to moramo imeti v vidiku.

"Proletarec" je delniška korporacija. Ni se ustanovil kot korporacija, ampak ker ni šlo drugače, je uprava organizirala korporacijo in izdala za \$2,500 delnic. Ni jih bilo lahko prodati, ampak ta način je omogočil, da se je list povečalo in s tem razširilo socialistične aktivnosti. Kajpada, list je bil svojina delničarjev. Ampak bil je socialistični list, pod kontrolo socialistične organizacije in lastovali so ga socialisti. Vse delnice korporacije, ki izdaja "Proletarca", so že več let popolna last slovenske sekcije J. S. Z.

Podoben proces lahko izvršimo pri gradnji svojega doma. Ker je JDTD inkorporirana, bi njen kapital enostavno povečali, recimo na \$25,000. Vrednost "Proletarca" v tem kapitalu bi znašala sedaj (list knjige itd.) \$5,000. Ta delež povečane korporacije bi bil šest slovenske sekcije. Če doda k temu še en tisočak, bi znašal njen delež v reorganizirani korporaciji \$6,000; v zvezi s klubi bi bila v korporaciji zmerom odločujoča sila. Naši protivniki in nesocialisti se sploh ne bodo drenjali za nakup teh delnic; niti jih jim ne bomo ponujali. Dom rabi naše socialistično gibanje in naše ga bo lastovalo.

Po mojem mnenju naj bi bile delnice po \$25. Ustanovne delnice JDTD so bile po \$10.

Zakaj priporočam sistem delniškega podjetja? Radi tega, ker bo z njim mogoče dobiti več sredstev in pa ker delnice niso posojilo, katerega je treba ob določenem obroku vrniti in plačevati obresti. Delničar je solastnik podjetja, v katerem ima svoj delež, in ta delež je NJEGOV v vsakem slučaju. In ker se tega zaveda, bo rajše kupil delež, kakor pa prispeval \$1.00.

Vzemimo za bazo, da izdamo za \$25,000 delnic.	
"Proletarec" jih dobi, ako reorganiziramo obstoječo JDTD, za	\$ 5,000
Sekcija jih kupi za	1,000
Klub št. 1 za	1,000
Prihodnje leto bi jih bil v stanju nabaviti za nadaljnjih	600
Ako vzame vsaki obstoječih klubov eno delnico, dobimo okrog	1,250
Tekom časa bi jih klubi dokupili za kakih	2,500
Posamezniki, recimo kakih 300 oseb, vsaka eno delnico	7,500
Vsota, nabrana potom kolekt, za katero bi dobila delež JSZ.	1,000
Skupaj	\$19,850
Odšteto od te vsote "Proletarčev" delež, ostane gotovine	14,850

Potrebovali bi za nakup ostalih delnic še okrog \$5,000, ki bi se jih izvedlo polagoma in se z njimi iz-

plačevalo dolg na poslopju. Na podlagi tega razmerja bi lastovala sekcija in klubi JSZ. za \$12,350 delnic, posamezniki pa za \$7,500.

Delnice same na sebi niso zlo, kot radi nekateri naglašajo. Nešteto delavskih zadrug je osnovanih na podlagi delnic. Podjetje ima ene namene, ako ga ustanove kapitalisti in povsem druge, ako ga ustanove delavci kot zadržno podjetje. Prvo ima namen prinašati profite gospodarjem. Zadnje ima namen služiti zadržnikom, oziroma članstvu organizacije, katera stoji za takim podjetjem.

Večina večjih socialističnih in delavskih listov so lastnina korporacij. Komunistični "Daily Worker" je last delniške družbe, Rand School v New Yorku (People's House) je delniška družba. Banke, ki jih ustanavljajo unije, so delniška podjetja. Oblačilne tovarne v Rusiji v katerih imajo deleže mnogi ameriški delavci, so delniška podjetja. Tako bi lahko našteval naprej in naprej.

Ako hočemo resnično računati na svoj dom in s časoma na svojo tiskarno, se moramo otresti sentimentalnih pomislov in delati tako da bomo uspeli. Zaupati moramo sami sebi in se lotiti te naloge z vero v izvedljivost akcije.

Ali naj bo Dom J. S. Z. delniško ali kooperativno podjetje?

Frank S. Tauchar.

Kot član odseka za sestavo načrta za gradnjo lastnih prostorov J. S. Z. in Proletarca, si štejem v dolžnost, da pred našim zborom malo obširneje razpravljam o tem problemu, ter povem svoje mišljenje o dobrih in slabih straneh dveh načrtov, ki prideta v razpravo na petem rednem kongresu Zveze. To storim zato, da bodo delegatje že pred zborom razmišljali o tej stvari, ter prišli na kongres opremljeni z gotovimi sklepi in nasveti članstva svojih klubov.

S sodrugom Luchichem sva dne 28. februarja, 1924 priobčila kratek obris načrta, ki se nama zdi najboljši za J. S. Z. v naših razmerah. Pričakoval sem, da bo članstvo obširno razpravljalo o tem, in da bo kongres imel na razpolago zaključke klubov za načrt, katerega bo večina našega članstva najrajše podpirala za uresničenje te ideje. To se ni izvršilo v toliki meri, kot je eksekutiva pričakovala; zato je neobhodno potrebno, da se saj delegacija dobro pripravi za to reč, ki naj bo definitivno zaključena na petem rednem kongresu.

Poročano je že bilo, da sta se na razpravi v eksekutivi pojavila dva mišljenja, ki se precej razlikujeta, kako financirati nameravano zgradbo. Oba načrta imata svoje dobre in slabe strani, katere bom skušal opisati v tej razpravi z nepristranskega stališča, da bo članstvo in delegacija bolj na jasnem, za kateri načrt se je odločiti, da bo v večjo korist naši organizaciji sedaj in v bodoče.

Omenjena mišljenja se razlikujeta, ob kratkem povedano, v sledečem:

En načrt sloni na praktični kooperativni podlagi, ki objame vse članstvo J. S. Z. za financiranje zgradbe, in obenem napravi vsakega člana sorazmernega lastnika Doma.

Drugi pa bazira na delniškem sistemu, kateri z gospodarskega stališča meri moč pri upravi in pravi-co lastništva — na podlagi števila delnic.

Seveda, nekaj zavisi tudi od načina, kako se prvi ali drugi načrt izvede v podrobnostih. Fundamentalna razlika pa vendarle ostane. In to je treba dodobra

pretehtati, predno se organizacija odloči za eno ali drugo stran. Sicer so pota, ki omogočujejo omejitve moči delničarjev; vendar pa s tem problem razlike lastništva še zdavnaj ni rešen. Vsi vemo, da imajo v delniški družbi le delničarji lastninsko in upravno pravico; kar je tudi pravilno. Principijelno se nihče ne more ogrevati za nakup delnic tam, kjer naj bi pozneje gospodarili drugi, ki niso kupili delnic. Ako se pa to ne dovoli, so pa vedno gospodarji in lastniki podjetja le tisti, ki so kupili delnice, na podlagi katerih "vlečejo" dividende. Razumeti je treba tudi to, da se delnice ne more pokupiti od delničarjev, ako niso sami zadovoljni prodati. Podjetje je njih last, in če dobro uspeva, so dividende večje in vrednost delnic raste; ako pa podjetje propada, pa ni dividend, in tudi delnice padejo pod nominalno ceno — v dosti slučajih celo v nič. Sistem delnic je popolnoma pravilen in najpraktičnejši v vseh privatnih podjetjih za dobiček; ni pa tako dober za bratskovzajemne organizacije, bile to podporne, industrijalne, ali pa politične. Jaz se ne bom spuščal v razlago raznih kooperativnih podjetij, ki so še takorekoč v povojih, ampak bom apliciral primeru le J. S. Z. in nameravani zgradbi lastnih prostorov. Naša in vse slične organizacije morajo gledati v prvi vrsti na to, da v svoja podjetja zainteresirajo vse člane. Ker pa v sedanji družbi nismo tako srečni, da bi za tako koristno zgradbo lahko vsak član brez težkoč dal svoj delež, moramo gledati na to, da bo kot član organizacije imel enake pravice pri Domu, kot njegovi tovariši, ki so dali več prostih prispevkov ob času graditve poslopja. Nadalje je v korist naraščaja in povečanja vpliva organizacije, če agitiramo s poročilom, da imamo svoj Dom, da katerega ima vsak nov član iste pravice in dolžnosti, kot stari člani. Razlika je seveda ta, da so prvotni člani kot pionirji, veliko več žrtvovali, kot pa bodo novi. Naplačani pa bomo pri vsem tem z zadovoljstvom, da smo storili velik korak za porast naše organizacije. In kdo izmed nas bi za kaj takega ne storil vse kar je v njegovi moči?

Na drugi strani pa priznam onim, ki trdijo, da se bo potreben kapital veliko lažje nabral potom prodaje delnic. To je edina dobra stran delniškega sistema.

Kako moremo pričakovati proste prispevke in morebitna mesečna vplačila od članstva, če bodo delničarji lastovali Dom? Je pa le člansko plačevanje in prosti prispevki, ki zmanjšajo dolg takega podjetja. Delnice so le sredstvo za dobiti denar, dočim dolg ostane kot prej, le s to razliko, da bi bili prej dolžni kje drugje, potem pa delničarjem. To je, če bi se smatralo J. S. Z. za lastnico, delničarje pa le kot kreditorje — po milosti delničarjev. Delniški sistem bi bil pravičen za našo organizacijo le tedaj, če bi vsak član kupil eno delnico — in pozneje tudi vsak nov član po eno. To je prvič nekaj nepričakovanega in nemogočega; drugič pa Zveza ne rabi toliko denarja, kajti mi smelo računamo na tisoče novega članstva v prihodnjih par letih. To bomo pa dosegli le, če bomo napravili Zvezo in naše razmere vabljive za prospektivne kandidate.

J. S. Z. šteje okrog tisoč članov. Ako napravimo mesečna vplačila po deset centov na člana, pomeni, da pride v ta fond sto dolarjev na mesec, to je en tisoč dvesto dolarjev na leto. Ako rečemo, da bi naš Dom koštal dvajset tisoč dolarjev, bi vzelo šestnajst let in osem mesecev, da bi se nabrala potrebna vsota. Kot organizacija, katere članstvo stremi za tem da se Dom čimprej izplača, se bomo gotovo odzvali tudi s

prostimi prispevki. Prirejali bomo veselice v ta namen, in dobiček poslali v domov fond. Šli bomo vsak po svoji naselbini s polo, in nabrali lepe prispevke. Vse to bi bili čisti dohodki, in v nekaj letih bi bil Dom izplačan, ne da bi se bilo treba baviti organizaciji z delnicami in delničarji. Poleg tega bodo s članstvom rastli tudi mesečni prispevki, kar pomeni, da bo Dom toliko prej izplačan. Jaz sem prepričan, da ne bo vzelo pet let. pa bomo imeli poslopje izplačano.

Jaz vidim v tem najboljši in najhitrejši način za nabavo lastnih prostorov, zato svetujem kongresu, da sprejme sledeči načrt za gradnjo Doma J. S. Z. in Proletarca:

1. J. S. Z. ustanovi fond za nabavo lastnih prostorov. Ta fond se sme rabiti edinole v svrhu gradnje ali nakup lastnega Doma.

2. Vsak član(ica) plača mesečno deset centov v ta fond toliko časa, da bo Dom izplačan; oziroma dokler ne bo ta sklep ovržen na zvezinem kongresu, ali pa potom splošnega glasovanja.

3. Nabirajo se prosti prispevki med ljudstvom potom nabiralnih pol. Te pole preskrbi tajništvo J. S. Z., ter jih pošlje klubom. Zvezi naklonjenim društvom, in posameznikom, ki se priglase, da so voljni sodelovati pri nabiranju tega fonda.

4. Klubom in društvom ki so za našo stvar, se priporoča prirejati veselice, zabavne večere, igre, piknike, shode itd., ter poslati ves, ali pa del čistega dobička v ta fond.

5. Vsi darovi in prispevki v ta fond se priobčijo v Proletarcu v posebnem oddelku pod rubriko: "Sklad za lastni Dom."

6. Eksekutiva J. S. Z. se pooblašča:

a) Da takoj podvzame potrebne korake za pridobitev informacij glede predpriprav za nakup ali gradnjo zvezinega Doma.

b) Ker bo J. S. Z. rabila denar za začetek, naj eksekutiva razpiše na klube in članstvo apel za posojilo na takozvane menjice ali pobotnice (promissory notes), ki nosijo ne več kot 5% obresti letno. (Posojilo brez obresti je zelo dobro došlo.)

c) Če ne bo mogoče dobiti posojilo kot je označeno v točki (b), naj se izda bonde po \$25 komad, ki naj nosijo 5% obresti letno.

č) Dolgotrajnost bondov določi eksekutiva J. S. Z.

d) Te bonde bo prodajala edinole J. S. Z. po nominalni ceni, ki ostane nespremenjena do maturitete, in po kateri jih J. S. Z. zopet nazaj kupi, ko preteče njih doba.

Brezdvomno se da ta načrt izpopolniti, toda glavni principi so zapopadani v njem. Dokazuje tudi, koliko virov je na razpolago za dobavo potrebnega denarja — ki bi pa bili do gotove meje zaprti, če se uvede delniški sistem.

Kot člani J. S. Z. hočemo pokazati, da smo za kooperativno sodelovanje, in kolektivno lastništvo vseh javnih naprav in zakladov; zato je potrebno, da to tudi prakticiramo — in to seveda najprej pri gradnji našega zvezinega Doma!

Sodrug! V prvih letih bo res treba nekaj več žrtvovati, če zgradimo svojo stavbo. Na drugi strani bomo pa s tem dosegli neodvisnost radi najemnin, katerih prvič ne bo treba plačevati, drugič pa nas nihče ne bo mogel iz "njegovih prostorov ven metati."

Tovariši, sodite po svojem prepričanju, in odločite za najboljši načrt!

Vprašanje federativne stranke ameriškega delavstva.

(Sod. Anton Blasich nam je poslal sledeči spis s pripombami, da je klub št. 213 v Carlinvillu zaključil, da se ga pošlje v tisk Proletarcu in sicer brez sprememb. Dostavlja, da je članstvo uverjeno, da urednik Proletarca ne bo priobčil poslanega, ako pa bo, bo to storil le z dolgim komentarjem, do katerega je uredništvo opravičeno. (Podčrtane besede so citirane iz Blasichevega pisma.) Dopis priobčujemo kakor nam je bil poslan.)

Razprava o dnevnim redu 5tiga Zbora J. S. Z., in sicer v točki 5, gibanje za ustanovitev federativne stranke ameriškega delavstva, o kateri poroča in referira Frank Zaitz.

Gibanje za ustanovitev federativne stranke ameriškega delavstva, je eno najvažnejših vprašanj, dnevnega reda, na 5tihu Zboru J. S. Z.

V tej točki bi se moglo temeljito razpravljati, kajti v tej točki so zapopadene največje koristi, delavcev in kmetov.

Edino združenje progresivnih političnih in strokovnih organizacij, bode prineslo zmago delavcem in kmetom, do njihovega produkta, do katerega so opravičeni.

Združenje vseh delavcev in kmetov, bode razrušilo današnji kapitalistični sistem, in nadomestilo z delavsko kmečko vlado, naj pa se imenuje Socialistična ali kako drugače.

Združitev progresivnih političnih in strokovnih organizacij, je danes tako velika potreba, kakor še nikdar poprej, kajti kapitalizem postaja brutalnejši z vsakim dnevom, velikanske korupcije, ki se dogajajo v sedanji administraciji, na škodo delavcev in kmetov, brezposelnost ogroža delavstvo, inžogšni ogrožajo strokovne in politične organizacije, kmeti morajo zapuščati kmetije, zaradi oderuštva od strani kapitala i. t. d., delavci in kmeti pa so porazdeljeni, v mnoge politične in strokovne organizacije, kar je v korist kapitalističnemu sistemu, in v škodo delavcem in kmetom, z eno besedo povedano, nauk Karla Marksa se ne upošteva, delavci celiga sveta združite se.

Zdaj pa pride vprašanje kje je vzrok, mar je pri članstvo? ne, ampak v izvrševalnih odborih (Ekskutivah) nekatere osebe v izvrševalnih odborih, pri različnih organizacijah, delujejo naravnost proti združenju, progresivnih političnih in strokovnih organizacij, nadalje tudi nekatere posamezne vplivne osebe, katere igrajo z politiko v delavskem gibanju, to so osebe katerih geslo je; da le sami ugodno živijo, ni jim pa nič ležeče natem v kakšnim položaju, da živi milijone delavcev in kmetov, tudi dobro vedo, da imajo vso ugodnost dokler ni združenja, po združenju bi jo mogoče ne imeli, in ker se zavedajo tega, so nasproti vsakimu združenju.

Nihče ne more oporekati, da danes nimamo več koronpiranih oseb na vodilnim mestu, v strokovnih in političnih organizacijah, ki delajo naravnost v roko kapitala, kakor pa tistih, ki v resnici zastopajo interese delavcev in kmetov, in slednji pa so še prezirani, in preganjani, od strani koronpirancev, ali bolje rečeno izdajalcev delavcev in kmetov.

Prihaja čas, da priprosto delavsko in kmečko ljudstvo pripozna to veliko napako, in oberne hrbet takim osebam, in takimu vodstvu, kajti dokler bodejo delavci in kmeti poslušali, osebe kot take, in jih pri-

poznali kot voditelje, ne bo prišlo do združenja, administracija ki je danes v moči, pa bode še vnadalje izmозgovala delavce in kmete. Gibanje za federativno stranko ameriškega delavstva, je bilo tudi uversteno v dnevni red 4 tiga Zbora J. S. Z., toda po prečitaju referata, in pojasnila o stališču akcije ki jo je Socialistična stranka zavzela, na Newjorški konvenciji, se je potem le malo razpravljalo.

Iz popred navedenih razlogov in faktov, pa bi bilo želeti, da bi se na 5 timu Zboru J. S. Z. bolj temeljito razpravljalo, v gibanju federativne stranke ameriškega delavstva, v pretres naj bi se vzelo, zakaj da Socialistična stranka odklanja, vabilo progresivnih političnih organizacij, in ne mara imeti nobenih stikov z konferencami in konvencijami dotičnih organizacij, ako bi Socialistična stranka pošiljala svoje zastopnike, na skupne konference in konvencije, bi s tem pokazala voljo, za skupno delovanje in združenje, ker pa istega ni storila, pa je enostavno pokazala da ni za skupno delovanje in združenje, ako bi bila zastopana na tako zvani skupni konvenciji, še ni rečeno, da bi mogla vsako predloženo platformo upoštevati, ali celo sprejeti, toda volja za skupno delovanje bi se pokazala, 3 tiga Julija 1923 je kmečko delavska stranka sklicala konferenco v Chicagi, z vabilom vseh progresivnih političnih in strokovnih organizacij, v svrhu ustanovitve federativne stranke v Ameriki, toda Socialistična stranka se ni odzvala vabilu, ker takšen je bil zaključek Newjorške konvencije, od strani Socialistične stranke, je bila tista konferenca popolnoma ignorirana, ravno tako je bilo vabilo razposlano vsem progresivnim političnim in strokovnim organizacijam za St. Pavelsko konvencijo, ki se je vršila 17. junija v St. Paul Minn. Socialistična stranka tudi na tej konvenciji ni bila zastopana, seveda po sklepu izvrševalnega odbora, z akcijo katero zavzema, jasno pokaže da ni za skupno delovanje in družitev.

Konvencija v St. Paulu Minn je bila dobro zastopana od kmečkih in delavskih delegatov, ako ravno so jo nekateri angleški, kakor tudi slovenski listi prikazali in omalovaževali, ali tajiti se ne mora, in javnost bode izvedela, da vsi zaključki storjeni na St. Paulski konvenciji so velik napredek v zgodovini za kmete in delavce v ameriki, z zaključki ki so bili sprejeti na dotični konvenciji, so pokazali javnosti, da so v resnici za skupno delovanje vseh progresivnih političnih in strokovnih organizacij.

Iz zgoraj navedenih faktov, članstvo Kluba St. 213 v Carlinville, Ill., predlaga sledečo resolucijo 5 timu rednemu Zboru J. S. Z.

RESOLUCIJA

Članstvo Kluba Stv 213 v Carlinville Ill, se ne strinja z izvrševalnim odborom Socialistične stranke v ameriki, zaradi preziranja drugih progresivnih političnih organizacij, in kakor je razvidno zadne čase, da išče stike z konservativnimi elementi, v slučaju da socialistična stranka, na Clevelandski konferenci ki se bode vršila 4tiga Julija 1924, ne spremeni akcije, katero je zavzemala do sedaj, kar se tiče sodelovanja z drugimi progresivnimi političnimi in strokovnimi organizacijami, potem članstvo Kluba Stv 213 apelira na 5ti redni Zbor J. S. Z. da isti ukrene vse potrebno, da J. S. Z. preneha biti federacija Socialistične stranke, in se združi z kmečko delavsko stranko in sprejme platformo ki je bila soglasno sprejeta od kmečkih in delavskih delegatov na konvenciji 17 Junija 1924 v St Paul Minn.

Dnevni red V. zbora J. S. Z.

Provizorični dnevni red, kakor ga je sprejela eksekutiva J. S. Z., je sledeči:

A.

1. Otvoritev zbora po gl. tajniku J. S. Z.
2. Volitev verifikacijskega odbora (za pregledanje pooblastil) — pet članov in gl. tajnik.

B.

Konstituiranje zbora.

1. Pravilnik.
2. Volitev predsednika in podpredsednika.
3. Volitev dveh zapisnikarjev.

C.

Referati in poročila.

1. Poročilo gl. tajnika o delu in stanju J. S. Z., o Izobraževalni akciji JSZ., volilni kampanji in o aktivnostih Zveze od zadnjega zbora. — Poročevalec Chas. Pogorelec.
2. Poročilo sekcijskih odborov;
  - a) za slovensko sekcijo poroča Frank Alesh;
  - b) za srbsko in o propagandi med hrvaškimi in srbskim delavstvom poroča Miloje V. Lučić.
3. Zvezno glasilo, kampanjska in druga literatura; poročata F. Zaitz za uredništvo in Anton Slabe za upravništvo Proletarca.
4. Delo Prosvetnega odseka J. S. Z., poroča John Olip.
5. Gibanje za ustanovitev federativne stranke ameriškega delavstva, poroča Frank Zaitz.
6. Socialistična agitacija v unijah in drugih organizacijah, poroča John Terčelj.
7. Ekonomsko delovanje delavskih strokovnih in političnih organizacij, poroča Anton Garden.
8. Problem naseljevanja in izseljevanja ter gonja proti tujerodcem v Zd. državah, poroča Anton Slabe.
9. Poročilo o načrtu za gradnjo lastnega doma za J. S. Z. in Proletarca.
10. Načelna izjava in pravila, poroča odbor treh: Blaž Novak, Pogorelec in Zaitz.
11. Razno (volilna kampanja in drugo).
12. Razpust zbora.

IMENIK DELEGATOV.

Dosedaj so prijavili delegate za V. redni zbor J. S. Z. sledeči klubi:

Št. kluba.	Kraj.	Ime delegata.
1.	Chicago, Ill.	Joško Oven;
2.	Glencoe, O.	Nace Žlembergar;
10.	Forest City, Pa.	Joseph Paušek;
20.	Chicago, Ill.	Petar Kokotovich;
22.	Chisholm, Minn.	Charles Pogorelec, zastopnik;
27.	Cleveland, O.	Joseph Jauch;
41.	Clinton, Ind.	Christina Omahne;
45.	Waukegan, Ill.	Frank Zaitz, zastopnik;
47.	Springfield, Ill.	Frank Krmelj;
69.	Herminie, Pa.	Anton Zornik.
114.	Detroit, Mich.	Rudolf Potočnik;
118.	Canonsburg, Pa.	John Jereb;
157.	Gross, Kans.	Ant. Slabe, zastopnik;
182.	Meadow Lands, Pa.	John Jereb, zastopnik;
184.	Lawrence, Pa.	Louis Britz;
213.	Carlinville, Ill.	Joseph Korsich;
222.	Girard, O.	Anton Russ, Youngstown, O.;
225.	Avella, Pa.	Louis Zgonik;
230.	Library, Pa.	Anton Kralj;
232.	Barberton, O.	Anton Kukovatz.
234.	Harwick, Pa.	Hajndrich Vulch;
235.	Sheboygan, Wis.	Joseph Kraintz;
238.	Universal, Ind.	Christina Omahne, zastopnica;
241.	Verona, Pa.	Rock Lesar;
242.	Cliff Mine, Pa.	Frank Bogatay;
243.	Warren, O.	Jacob Kotar;

Za konferenco klubov zap. Pennsylvanije, John Terčelj in Lov. Kaučič;

BRATSKI DELEGATJE POSLANI OD DRUŠTEV IZOBRAŽEVALNE AKCIJE J. S. Z.

- Štev. društva
- 1, SNPJ., Chicago, Ill.—Frank Alesh;
  - 344, SNPJ., Sheboygan, Wis.—Joseph Kraintz;

EKSEKUTIVA J. S. Z.

Chas. Pogorelec, tajnik J. S. Z.
Člani eksekutive: Frank Alesh, Sava Bojanovich, V. Cainkar, M. Lucich, Blaž Novak, F. S. Tauchar, Frank Zaitz.

Nadzorni odbor J. S. Z.: Philip Godina, Milan Slavich, Frank Udovich.

Urednik Proletarca, Frank Zaitz; upravnik Proletarca, Anton Slabe.

Tajniki klubov naj sporoče imena delegatov in njihovih namestnikov tajništvu J. S. Z. kakor hitro bodo izvoljeni. Društva Izobraževalne akcije J. S. Z., ki bodo zastopana na V. rednem zboru s svojimi bratskimi delegati, naj sporoče njihova imena, da jih uvrstimo v imenik. — Klubi, ki radi enega ali drugega vzroka ne morejo poslati svojega delegata, naj izvolijo zastopnika izmed delegatov drugih klubov ali članov eksekutive J. S. Z. ter mu pošljejo navodila. Delegatje, oziroma zastopniki, ki reprezentirajo več klubov, imajo samo en glas. Vožnje stroške delegatov od klubov plača J. S. Z. Dnevnicje plačajo klubi. — Stroške bratskih delegatov plačajo društva, katera jih pošljejo.

TAJNIŠTVO J. S. Z.

ZAPISNIK SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z.

dne 26. junija 1924.

Navzoči Bojanovič, Lučić, Godina, Blaž Novak, F. S. Tauchar, V. Cainkar, F. Alesh, F. Zajec, P. Podlipec, C. Pogorelec, od prosvetnega odseka J. Olip, od upravništva A. Slabe. Navzoč je bil tudi F. A. Vider.

Za predsednika seje izvoljen Tauchar. Zapisnik zadnje seje sprejet kot čitan.

Poročila: Tajnik Pogorelec poda obširno poročilo o stanju članstva, financah, agitaciji, pripravah za V. redni zbor in drugih rečeh, tikajočih se zveze. Sedaj ima JSZ. 852 dobro stoječih članov. V konvenčnem fondu imamo \$607.97 in v upravnem \$449.17, skupaj \$1,057.14. Po njegovem proračunu bodo stroški zbora znašali nad \$1,000, in ker nimamo dovolj v blagajni, priporoča, naj si izposodimo \$300 od slov. sekcije, kateri bomo vsoto vrnili pozneje iz konvenčnega fonda. Podaja obširno poročilo o svoji agitacijski turi po Ohiju in Pennsylvaniji, ki je, v kolikor se tiče "Proletarca" in razprodaje naše literature, povoljno uspela. Težje je organizirati nove klube, vendar pa se je tudi v tem oziru doseglo uspehe, ker so se obstoječi klubi, kjer niso bili posebno aktivni, bodisi poživeli ali pa pojačali. V Ohiju so mu sodrugi in naši somišljeniki nudili vso mogočo pomoč in jim izreka priznanje za požrtvovalnost. V nekaterih naselbinah se je "Proletorec" povodom te agitacije zelo razširil, posebno v Girardu (Ohio) in okolici ter v Bessemerju, Pa. JSZ. bi potrebovala dobrega agitatorja, ki bi stalno potoval po naselbinah, kajti vse doseданje ture so dokazale, da se list more razširiti in da je klube mogoče ustanoviti ali jih pojačati. Poroča nadalje o delu Konference soc. klubov JSZ. v Pa. in o Izobraževalni akciji JSZ., h kateri pripada sedemdeset društev. Z nastajajočo brezposelnostjo so mnoge naše naselbine zelo prizadete. Premogarji so večinoma brez dela ali pa so vposljeni le po par dni v tednu. Tudi v industriji je vedno več brezposelnih in mnogi ne delajo stalno. To bo imelo svoje slabe posledice tudi za našo organizacijo, v kolikor se tiče gmojne strani. Toda kakor smo preboleli vse krize, jih bomo tudi bodoče in naš boj mora naprej!

Poročilo tajnika se sprejme na znanje.

Nadzorni odbor nima poročila, pregledal pa bo poslovne knjige za prvo polovico leta takoj ko bodo zaključeni junijski računi.

S. John Olip poroča o seji prosvetnega odseka, katera je med drugim razpravljala o svojem poročilu V. zboru in vprašuje, dali naj bo prosvetni odsek reprezentiran na zboru po svojem zastopniku, ali pa naj izroči poročilo kakemu drugemu članu, ki se udeleži zbora kot delegat? Pogorelec pravi, da bi bilo potrebno, da prosvetni odsek pošlje zastopnika, toda računati moramo na izdatke, in ker vsota v blagajni ni velika, misli, da bi bilo s finančnih ozirov priporočljivo, da prosvetni odsek pooblasti kakega drugega za svojega zastopnika in mu izroči poročilo. V diskuziji, ki se je udeležili več članov, je bil stavljen in sprejet predlog, da se prosvetni odsek pooblašča poslati na zbor svojega zastopnika.

Zajec poroča o nalogi odbora za pravila, ki se radi pomanjkanja časa še ni utegnil sestati, toda delo bo pravočasno izvršeno.

Pogorelec omenja, da je povabljen kot govornik za JSZ. na slavnost dvajsetletnice društev SNPJ., ki se bo vršila dne 4. julija na Veroni, Pa. Ker pa ima isti dan nastopiti v naselbini Cliff Mine, mu je v Verono nemogoče iti. Se pooblasti sod. F. S. Taucharja, da nastopi v imenu naše organizacije na imenovani slavnosti.

Na dnevni red pride vprašanje naseljeniškega problema, o katerem govore Zajec kot član odseka za izdelanje tozadevne resolucije, ki se jo ima predložiti konvenciji soc. stranke, nadalje Lucich, Alesh, Godina in drugi.

Preide se na razpravo, kaka navodila naj se da delegatom naše Zveze na konvenciji socialistične stranke glede vprašanja predsedniške kandidature. Zajec poroča o konvenciji wisconsinske socialistične stranke, ki je z veliko večino glasov instruirala wosconsinsko delegacijo za konvencijo socialistične stranke, da naj deluje za nominiranje predsedniškega in podpredsedniškega kandidata na listi socialistične stranke, ako C. P. A. ne bo ustanovila skupne delavske stranke.

Izjava, da je sentiment članstva proti podpiranju kakega neodvisnega kandidata za predsednika, ker bi soc. stranka s tem ničesar ne pridobila. Diskuzije se udeležijo Alesh, Cainkar, Godina, Podlipiec, Lucich, Novak, Pogorelec in Tauchar, ki vsi soglašajo v tem, da mora naša stranka postaviti svojega predsedniškega kandidata, ako se skupna delavska stranka ne ustanovi. Ker pa je delegatom težko vezati roke, predlaga Alesh, naj jim ne damo nikakih instrukcij, kajti izvolili smo jih ker jim zaupamo in smo lahko prepričani, da bodo nastopali samo v interesu socialistične stranke. Podlipiec protipredlaga, da se naše delegate instruiira v smislu debate. Zajec pravi, da je povedal svoje stališče, ki je, da naj socialistična stranka nominira svojega predsedniškega kandidata, ako še ne pride do skupne stranke, katero bi socialisti mogli podpirati. Tega mnenja so tudi drugi člani eksekutive in zato smatra, da bo nastop naših delegatov isti, pa naj sprejmejo Alešev ali Podlipcevev predlog. Predlog sodruge Alesha sprejet.

Sklenjeno, da se vpraša na priporočilo tajnika odbora slov. sekcije za \$300 posojila, ako vsota, ki jo ima JSZ. v blagajni, ne bo zadostovala za pokritje izdatkov našega zbora.

Zaključek seje.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Radi pomanjkanja prostora v tej izdaji je moralo nekaj dopisov in drugih prispevkov izostati. Priobčeni bodo prihodnji teden.

BREZ NASLOVA

Iskra.

Konvencijo demokratske stranke je otvoril z molitvijo kardinal Hayes. Delegatje pa se pričakajo med seboj radi vere, prohibicije in klanizma. Hayesova molitev, da naj bi Bog razsvetlil delegate te velike in gloriozne ameriške stranke, očitno ni pomagala. I. Zupan bo vseeno lahko napisal članek o pobožnosti Amerikancev, četudi ve, da so molitve na ameriških političnih in unijskih konvencijah čisto navadno hivanstvo.

V Slovenskem domu v Clevelandu je zborovala konvencija Hrvatske Zajednice Illinois, ki je skušala ustreči svima i svakemu. Poslala je pozdrav Coolidgu in šentpavelski konvenciji in konvenciji konservativne bratovščine železničarjev. Nagovorili so jo med drugim pogrebnik Grdina, predsednik Kranjske Slovenske Katoliške Jednote in Gornik, predsednik svobodomiselnih, ali vsaj liberalne Slovenske Dobrodelne Zveze. Razpravljali so o plačah, ki so v uradu HZI. majhne, in neki delegat je celo namigaval, da slabo plačani odborniki niso vselej zanesljivi. Omenjal je slučaj gl. blagajnika neke organizacije, ki si je sam povišal plačo. Delavce je treba plačati kakor zaslužijo, o tem ni spora, in toliko kolikor se jim v danih razmerah more plačati. In v tem, koliko bi za svoje delo zaslužili in koliko se jim zanj more plačati, je razlika. Ni pa res, da so dobre plače same na sebi zagotovilo za poštenost.

"Radnik" z dne 24. junija se pritožuje, da so imeli njegovi pristaši s shodom na Lawrenceu zopet težave. Ljudi od nikoder ni bilo, in ko so vprašali za vzrok, so dobili odgovor, "da so člani socialističnega kluba šli po hišah in odgovarjali ljudi, naj ne grejo na shod, da ne bodo zaprti!" Ko so sklicatelji dobili to "pojasnilo", so šli po hišah in naganjali skupaj ljudi, da so mogli pričeti s shodom.

"Radnikov" dopisnik trdi vedoma neresnico, kar je njegova navada, kajti "namen posvečuje sredstva", in v tem je enak jezuitom. Zadnjič je imenoval naše sodruge za "pijance" in L. Brica je nazval za "pijanico", dasi že leta ne pije alkoholnih pijač. V imenovanju izdaja ga je krstil za "fašista", vse v interesu "enotne fronte".

"Radnikovci" bi rabili več poštenosti in manj "pijanic" ter več razredne zavednosti. Ker jim vsega tega manjka, delajo proti kapitalizmu tako, da kapitalizmu koristijo.

Ljubljanski "Slovenec" piše, da je "general" Dawes, ki je bil načelnik reparacijske komisije, ob zaključku svojega dela v Nemčiji dejal: "Bog in Marija bosta varovala Evropo." Ljudje ki so ga čuli ga najbrž niso pravilno razumeli. Dawes je skoro gotovo dejal: "Hell'n Maria will save Europe." Dawes namreč rajše kolne kot moli.

"Glas Naroda" se pripravlja na agitacijo za kapitalistične stranke, kakor je njegova navada od kar izhaja. Ker med strankami po njegovi trditvi ni prav

nobene razlike, je zanj najpraktičnejše, da agitira za tisto, ki mu je pri volji največ plačati. Da med njimi ni razlike, dokazuje urednik Zgaga s sledečo notico: "Pravijo, da ima Anglija delavsko vlado. Ta delavska vlada je pa delavska le po imenu, v resnici je pa ravno taka kot so druge vlade. Angleška policija špijoniira vsa delavska zborovanja. Tujezemce izganjajo iz dežele. Kapitalisti so pravi vladarji v deželi. Na dan 1. maja ni hotel sprejeti delavski minister Henderson v avdijenci delavske deputacije. Če bi prišel na dan 1. maja v London rumunski kralj ali kak drug brezpomembni kraljič, bi ga sprejeli ministri v gala uniformi ter bi se mu klanjali do tal."

John Jerič, urednik "dveh listov v enem" se je oženil, kar ni na tem svetu ničesar izrednega. Izredno je, da se je oženil urednik "dveh listov v enem" in da je vzel za družico v življenju cvetko, ki je zrasla v Preserjih na Notranjskem. Tudi to bi še ne bilo nič posebnega, da ne bi bila nevesta sestra našega priljubljenega gospoda župnika Kazimirja. Skozi vso uredniško stran v dveh kolonah z ličnim okvirjem je bila naznanjena ta vesela vest in je s tem dobila večjo važnost kakor vsi drugi svetovni dogodki skupaj. Ni čuda, da nima "Edinost" v starem kraju nikakršnega ugleda. In ni čuda, če pravi Ivan Župan, da bi bilo Amerikance sram, če bi čitali nekatere slovenske liste. Čemu pisati človeku nekrolog, kadar se poroči? Mar je zakon smrt?

Hrvatsko džingoistično trovilo, ki tudi predstavlja "dva lista v enem", naznanja veselo vest, da bo

pričelo priobčevati skrajno zanimiv roman "Umorstvo v avtu". To bo umorov, krvavih madežev, preiskav — to bodo ljudje brali! Dajte ljudem to kar "hočejo čitati", svetujejo nekateri. Trovilo jim da in dela do biček. Ampak trovilo jim daje dop.

V Trbovljah so imeli poboje. Orjunaši, kar se glasi bolj doneče in gromsko kakor pa "Organizacija jugoslovanskih nacionalistov," so prišli razviti prapor trboveljske Orjune. Dokler se ljudje hočejo ukvarjati z razvijanjem praporjev, svobodno jim! Ni pa potrebno, da bi se klali raditega ali da bi praporje poljubovali in se delali po nepotrebem junake. Med padlimi je par orjunaških poglavarjev, par rudarjev, dva starčka in eno dete. Precej je bilo ranjenih. Delavcem tole: Kadar se pripravljate v boj z revolverji, pogledjte, kje so vaši generali. Če so kje v zavetju, se izognite, ako količkaj mogoče, krvavim pobojem, kar bo v korist vam in skupni delavski stvari.

***

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2:30 v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

BLAGODEJNA MOČ HRANJENJA

Ustvarja zaupanje, neodvisnost in priliko. Mnoga velika bogastva so imela svoj začetek v skromnosti. MILJONE LJUDI HRANI — RAVNO ZA TA CILJ. Zavzemite se tudi vi tako delati in zadovoljni boste z uspehom.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ceste.
CHICAGO ILLINOIS

Naš INOZOMSKI ODDELEK Vam vedno najboljše postreže pri pošiljanju denarja, s prevoznimi parobrodskimi listki za in iz Evrope, izdeluje razne zaprisežene izjave in druge potrebne listine.

Varna banka za vlaganje vašega denarja.

Knjige! Knjige!

Velika izbira slovenskih in angleških knjig. Prečitajte cenik knjig in si jih naročite od Proletarca.

Največja zaloga boljših književnih del.

LOUIS KVEDER

(200 Walsh Bldg.)

434 Diamond St.,
PITTSBURGH, PA.

Izdelujem pooblastila, kupne in darevalne pogodbe, teste in vsa v notarski posej spadajoča dela.

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDEČE HIAE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IGRE	MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA CLOVESTVA. (Fran Držič), vezana	2.00
VZORI IN BOJI, črtice, vezana ..	1.50	ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	MLEKARSTVO, s črticami o živinoreji s slikami	.75
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in črtic, broširana	.65	BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	NALEZLJIVE BOLEZNI	.35
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75	ČARLJEVA ZENITEV-TELJE ZENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana	NARODNOGOSPODARSKI RSEJI	.25
ZAJEDALOL (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75	DNEVNIK, veseloigra v 2 dejanjih	NAS JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana	.45
ZA SREČO, povest, broširana	.45	GAUDEAMUS, komedija v 4 dej.	NAS SADAŠNJI USTAVNI POLOZAJ	.75
ZAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI. Levstik), vezana	1.00	GOSPA Z MOEJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	O KONSUMNIH DRUŠTVIH	.10
ZLATARJEVO ZLATO, (Aug. Senca), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana	1.20	KASIJA, drama v 3 dejanjih ..	O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana	.40
EMOTE IN KONEC GOSPODINE PAVLE, (L. Zorec), broširana ..	.40	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA	.50
EVONARJEVA HČI, povest, broširana ..	.65	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	POGLED V NOVI SVET	.10
RENINI NASE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana ..	.30	NAVADEN CLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana ..	POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotič Lončar), broširana 75c, vezana ..	1.00
SLOVENSKI PISATELJI:		NOŠ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, broširana ..	POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami	.35
FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	PSIHICNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida, vezana ..	1.15
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00	ROMANTICNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana ..	RASTLINSTVO NARIS ALP, (F. Seidl)	.95
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, I. sv., vezan	1.75	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih	RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar)	.35
II. sv. vezan	1.50	SEN KRESNE NOCI, (Wm. Shakespeare), vezana	REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditaš) broširana ..	.45
III. sv. vezan	1.50	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana ..	SLOVENSKO-ANGLESKA SLOVNICA, izdala SMPJ., 364 strani, vezana v platno	2.00
IV. sv. vezan	1.25	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UŠNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE	SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Osvald), broširana ..	.50
V. sv. vezan	1.00	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata ..	SREBSKA POČETNICA, (J. T.) ..	.30
VI. sv. vezan	1.00	ANGLESKO-SLOVENSKI BESEDNJAK (Dr. J. F. Kern) ..	SPRETNJA KUHARIČA, broširana, \$1.00, vezana ..	1.25
PESMI IN POEZIJE		DEMOKRATIZEM IN SENSTVO, (Alojzija Štebi)	SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, (E. K.), broširana ..	.50
RASNI, (Jean de la Fontaine, iz francoske prevel I. Hribar) vezana	1.00	GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabov), vezana	USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike	.10
MLADA POTA, (Oton Zupanič), pesmi, trda vezba ..	.75	JUGOSLAVIJA, (A. Melik), samljepisni pregled	V NOVO DEŽLO, (E. K.) broširana ..	.35
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90	KATOLISKA CERKVA IN SOCIALIZEM ..	ŠADRUŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM ..	.10
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba ..	.50	KDO UNIKUJE PROIZVAJALNJE V MALEM ..	ZAKON BIOGENEZIJE. (J. Howard Moore, prevel I. M.) ..	1.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana ..	.90	KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels) ..	ZA STARO PRAVDO. (Fran Erjavec) ..	.50
POHORSKE POTI, (Janke Glaser), broširana ..	.35	KRATKA SREBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Meneč) ..	ZBIRKA RUDARSKIH IN FUZINSKIH IZRAZOV, (J. Bečaj) ..	.30
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana ..	.45	KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HEVATOV IN SREBOV, (Matija Pirc) ..	ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec) ..	.25
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana ..	1.20			
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana ..	1.10			
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, pesmi, broširana ..	.65			
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana ..	.50			
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana ..	.25			
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba ..	.50			
TRBOVLJE, (Tone Seličkar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana ..	.75			
TRISTIA EX SIBERIA, (Voješlav Mole), vezana ..	1.25			
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupanič), pesnitve, broširana ..	.40			

ZGODOVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 45c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1922, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA za dopisnicah, 2 za 5c. (Imame jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka) 10

KRES, revija, I. 1922, št. 9-10.. .25

KRES, revija, I. 1922, št. 11-12.. .25

KRES, kulturni mesečnik, I. 1923, št. 2-3-4 40

NAJNOVEŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV 40

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Tratzniki) . . .10

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki . . .5.00

TRJE LABODJE, ilustrirana revija 25

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana .60

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1913 strani, vezane 5.00

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana 1.50

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana 1.20

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (David Karsner), vezano v platno 1.20

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana 60

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana 60

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana 60

FOOD AND MY NEIGHBOUR, (Robert Blatchford), vezana 1.25

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Studija ameriškega visokošolstva nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana . . .2.00

GOSLINGS (Upton Sinclair), vezana 2.00

IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba 1.25

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz chicaskih klavnic 1.20

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair) 1.00

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana 60

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz madajega štrajka (1913) coloradskih premegarjev, trda vezba 1.20

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana 60

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana 60

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani 5.00

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana 2.00

REPUBLIC OF PLATO, vezana 2.00

RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana 60

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana 1.50

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana 1.20

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana 60

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana 60

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana 60

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba . . .1.75

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana 2.00

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) 10

THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver na privatne interese 1.20

THE UNIVERSAL KINSHIP, (J. Howard Moore) 1.25

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno 2.00

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota . . .1.20

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana 60

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana 1.25

Narodilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

Vse knjige pošiljamo poštne prosto. Klubom in čitalnicam, pri več večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,

Chicago, Ill.

Zlati zahod življenja.

Pred več tisoč leti so imeli Rimljani navado reči: "Non est vivere, sed valere vita," kar pomeni: Ne samo živeti, ampak imeti tudi zdravje, to je življenje. Mnogi odjemalci Trinerjevega zdravilno grenkega vina so nam pisali, da se imajo zahvaliti Trinerjevemu zdravilno grenkemu vinu, ako uživajo sedaj, v sedemdesetih in osemdesetih letih, to zlato dobo človeškega zatona tako kot vsak drugi. In s to zaupnostjo v to zdravilo bodo zapustili svojim potomcem neprecenljivo dedščino. "Moj oče ga je rabil in pomagalo je njegovi želodčni bolezni; visoko ga je cenil," tako nam je pisal Matt Molek iz Silverbow, Mont. Pisma slične vsebine prejmemo velikokrat. Z zadovoljni odjemalci so ponos Joseph Triner Companyje, Chicago, Ill., in Trinerjevo zdravilno grenko vino po 34 letih popularnosti je danes prvo med domačimi zdravili v slučajih slabega teka, slabe prebave, glavobolov, nervoznosti in sličnih želodčnih neprilic. Imajte ga vedno doma!

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se topla priporočam.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vseako tretjo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.